

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 สังคมมนุษย์กับการปกครอง	17
ความเป็นมาของมนุษย์และสังคมมนุษย์	17
ความหมายของสังคมมนุษย์	19
องค์ประกอบของสังคมมนุษย์	19
วิวัฒนาการและลักษณะการปกครองของสังคมมนุษย์	20
ความจำเป็นของมนุษย์ที่ต้องมีสังคม	23
ความหมายและแนวทางของการเมืองการปกครอง	24
เครื่องมือที่ใช้ในการปกครอง	25
สังคมมนุษย์กับการปกครอง	26
คำถามทบทวนและกิจกรรมของบทที่ 1	28
บรรณานุกรมท้ายบทที่ 1	29
บทที่ 2 รัฐ	31
ความหมายของรัฐ	31
ความแตกต่างระหว่างรัฐ กับ รัฐบาล	32
องค์ประกอบของรัฐ	32
ทฤษฎีการกำเนิดรัฐ	37
วิวัฒนาการของรัฐและการปกครอง	42
วัตถุประสงค์ของรัฐ	51
การรับรองรัฐ	52
การใช้อำนาจรัฐ	53
สิทธิและหน้าที่ของรัฐ	56
ทฤษฎีว่าด้วยหน้าที่ของรัฐ	58
ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม	63
การสิ้นสภาพของรัฐ	64
คำถามทบทวนและกิจกรรมของบทที่ 2	65
บรรณานุกรมท้ายบทที่ 2	66
บทที่ 3 ลัทธิและอุดมการณ์ทางการเมือง	69
ความหมายของลัทธิการเมือง	69
ความหมายของอุดมการณ์ทางการเมือง	69

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ประโยชน์ของอุดมการณ์ทางการเมือง	70
ประเภทของลัทธิและอุดมการณ์ทางการเมือง	71
อริฐนิยมหรืออนาธิปไตย	72
คอมมิวนิสต์	73
สังคมนิยม	75
เสรีนิยม	77
ประชาธิปไตย	78
อนุรักษนิยม	86
ฟาสซิสต์	87
คำถามทบทวนและกิจกรรมของบทที่ 3	89
บรรณานุกรมท้ายบทที่ 3	90
บทที่ 4 รูปแบบการปกครอง	93
รูปแบบการปกครองของอริสโตเติล	93
ลักษณะรูปแบบการปกครองที่ดีในแนวคิดของอริสโตเติล	95
รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย	99
แนวความคิดพื้นฐานของประชาธิปไตยสมัยโบราณ	99
แนวความคิดประชาธิปไตยสมัยใหม่	99
ความหมายของประชาธิปไตย	102
องค์ประกอบของประชาธิปไตย	103
ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต	104
บุคลิกภาพที่เป็นประชาธิปไตยและอำนาจนิยม	105
รูปแบบการปกครองแบบเผด็จการ	106
ลักษณะของการปกครองแบบเผด็จการ	106
ประเภทของระบอบเผด็จการ	106
รูปแบบการปกครองของไทย	108
สมัยสุโขทัย	108
สมัยอยุธยา	110
สมัยกรุงธนบุรี	115
สมัยกรุงรัตนโกสินทร์	115
การปฏิรูปการปกครองสมัยรัชกาลที่ 5	119

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเปลี่ยนแปลงการปกครองสมัยรัชกาลที่ 7	125
คำถามทบทวนและกิจกรรมของบทที่ 4	131
บรรณานุกรมท้ายบทที่ 4	132
บทที่ 5 สถาบันทางการเมืองและองค์กรทางการเมือง	135
ความหมายของสถาบันทางการเมือง	135
องค์ประกอบของสถาบันทางการเมือง	135
สถาบันกษัตริย์	136
ความเป็นมาของสถาบันกษัตริย์	136
ประเภทของกษัตริย์	136
วิวัฒนาการของสถาบันกษัตริย์ของไทย	137
บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทย	138
ทศพิธราชธรรม	139
รัฐสภา	142
ความหมายและความสำคัญของรัฐสภา	142
ความเป็นมาและรูปแบบของรัฐสภา	142
โครงสร้างของรัฐสภาไทย	145
อำนาจหน้าที่ของรัฐสภา	146
กระบวนการใช้อำนาจของรัฐสภา	148
คณะกรรมการ	155
เอกสิทธิ์ในทางรัฐสภา	157
สถาบันฝ่ายนิติบัญญัติ	158
องค์ประกอบของสถาบันฝ่ายนิติบัญญัติ	158
อำนาจหน้าที่ของสถาบันฝ่ายนิติบัญญัติ	159
สถาบันฝ่ายบริหาร	159
ความหมายและความสำคัญของฝ่ายบริหาร	159
โครงสร้างของสถาบันฝ่ายบริหาร	160
อำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหาร	160
สถาบันฝ่ายตุลาการ	161
ความหมายและความสำคัญของสถาบันฝ่ายตุลาการ	162
องค์ประกอบของสถาบันตุลาการ	162

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
วิวัฒนาการของสถาบันตุลาการไทย	163
ศาลรัฐธรรมนูญ	166
องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ	166
อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ	168
หน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ	171
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	178
ศาลปกครอง	180
ลักษณะของศาลปกครอง	180
โครงสร้างของศาลปกครอง	181
อำนาจหน้าที่ของศาลปกครอง	181
ศาลทหาร	182
รัฐธรรมนูญ	182
ความหมายของรัฐธรรมนูญ	182
ลักษณะสำคัญของรัฐธรรมนูญ	183
ความแตกต่างระหว่างรัฐธรรมนูญกับกฎหมายทั่วไป	185
วิวัฒนาการของรัฐธรรมนูญ	185
ที่มาของรัฐธรรมนูญ	187
ประเภทของรัฐธรรมนูญ	188
ความสำคัญของรัฐธรรมนูญ	190
การกำเนิดรัฐธรรมนูญไทย	191
พัฒนาการรัฐธรรมนูญจากอดีต-ปัจจุบัน	191
ความมั่นคงของรัฐธรรมนูญไทย	220
รัฐบาล	221
ความหมายของรัฐบาล	221
รูปแบบของรัฐบาล	222
ธรรมเนียมรัฐ	231
ประวัติความเป็นมา	231
หลักการและนิยามของธรรมเนียมรัฐ	233
แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการปกครองที่ดี	234
คุณสมบัติของผู้ปกครองที่ดี	234

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
คุณลักษณะของการบริหารราชการที่ดี	235
หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี	237
มติมหาชน	243
ความหมายของมติมหาชน	243
ที่มาของมติมหาชน	243
ความสำคัญของมติมหาชน	244
ประชาพิจารณ์	244
ความหมายของประชาพิจารณ์	244
สาเหตุที่ต้องจัดทำประชาพิจารณ์	245
กระบวนการจัดทำประชาพิจารณ์	245
ผลของการจัดทำประชาพิจารณ์	246
องค์กรอิสระ	246
องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ	246
คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.)	247
ผู้ตรวจการแผ่นดิน	254
คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม	256
การทุจริตแห่งชาติ (ปปช.)	
คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	259
องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ	261
องค์กรอัยการ	261
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	261
สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	263
องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ	264
พรรคการเมือง	264
ความนำ	264
ความหมายของพรรคการเมือง	264
องค์ประกอบของพรรคการเมือง	265
บทบาทและความสำคัญของพรรคการเมือง	267
ทฤษฎีการกำเนิดของพรรคการเมือง	268
ระบบของพรรคการเมือง	271

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทบาทหน้าที่ของพรรคการเมือง	277
พรรคการเมืองไทย	279
ประวัติความเป็นมาของพรรคการเมืองไทย	279
วิวัฒนาการของพรรคการเมืองไทย	280
ลักษณะของพรรคการเมืองไทย	282
หลักเกณฑ์การจัดตั้งพรรคการเมือง	286
การควมรวมพรรคการเมือง	289
บทกำหนดโทษ	290
ปัญหาของพรรคการเมืองไทย	290
แนวทางแก้ไขปัญหาพรรคการเมืองไทย	297
การสิ้นสุดของพรรคการเมืองไทย	300
กลุ่มผลประโยชน์	302
ความหมายของกลุ่มผลประโยชน์	302
ประเภทของกลุ่มผลประโยชน์	303
องค์ประกอบของกลุ่มผลประโยชน์	305
ปัจจัยของกลุ่มผลประโยชน์	305
บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์	306
วิธีการของกลุ่มผลประโยชน์	307
ความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์	308
ลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์	308
กลุ่มผลประโยชน์กับพรรคการเมือง	309
คำถามทบทวนและกิจกรรมของบทที่ 5	310
บรรณานุกรมท้ายบทที่ 5	311
บทที่ 6 กระบวนการทางการเมือง	317
ความหมายของกระบวนการทางการเมือง	318
ประเภทของกระบวนการทางการเมือง	318
กระบวนการทางนิติบัญญัติ	318
ขั้นตอนการเสนอร่างพระราชบัญญัติ	318
ขั้นตอนกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยสภาผู้แทนราษฎร	319

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ขั้นตอนกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยวุฒิสภา	323
การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ	327
หลักเกณฑ์และวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ	329
การประชุมร่วมกันของรัฐสภา	331
กระบวนการทางการบริหาร	332
นายกรัฐมนตรี	333
ที่มาของนายกรัฐมนตรี	334
อำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี	334
คณะรัฐมนตรี	336
ที่มาของคณะรัฐมนตรี	336
คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรี	337
อำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี	338
หน่วยงานสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี	342
การสิ้นสุดของคณะรัฐมนตรี	343
กระบวนการทางตุลาการ	344
โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของศาลไทย	344
ปัญหาของกระบวนการยุติธรรมของไทย	346
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	347
ความหมายและแนวคิดของการมีส่วนร่วมทางการเมือง	347
ลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง	350
รูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	352
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	353
สิทธิและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบาย	355
สาธารณะ	
ความหมายของนโยบายสาธารณะ	356
ความสำคัญของนโยบายสาธารณะ	356
แนวทางการป้องกันและจัดการความขัดแย้งของการมีส่วนร่วม	357
ทางการเมืองหรือนโยบายสาธารณะภาคประชาชน	
การเลือกตั้ง	363
ความหมายของการเลือกตั้ง	363
ความสำคัญของการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย	364

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
หลักเกณฑ์ในการเลือกตั้ง	366
ประเภทของการเลือกตั้ง	367
ระบบการเลือกตั้ง	369
หลักการสำคัญของระบบการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย	369
หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้ง	373
คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง	378
สิทธิและหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง	394
วิธีดำเนินการเลือกตั้ง	396
ปัญหาการเลือกตั้งของไทย	397
แนวทางแก้ไขปรับปรุงปัญหาการเลือกตั้ง	400
คำถามทบทวนและกิจกรรมของบทที่ 6	402
บรรณานุกรมท้ายบทที่ 6	403
บทที่ 7 การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน	407
ประวัติความเป็นมา	407
ลักษณะการปกครอง	408
หลักการรวมอำนาจ	408
หลักการแบ่งอำนาจ	408
หลักการกระจายอำนาจ	408
การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง	409
การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค	413
จังหวัด	413
อำเภอ	415
การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น	417
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	418
เทศบาล	427
องค์การบริหารส่วนตำบล	437
การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (ระบบพิเศษ)	454
กรุงเทพมหานคร	454
เมืองพัทยา	469
คำถามทบทวนและกิจกรรมของบทที่ 7	485
บรรณานุกรมท้ายบทที่ 7	486

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 8 การคอร์รัปชั่น ผลประโยชน์ทับซ้อน คุณธรรม จริยธรรม และหลักจรรยาบรรณ	487
การคอร์รัปชั่น	487
ความหมายของคอร์รัปชั่น	487
การคอร์รัปชั่นกับความเสียหายที่เกิดขึ้นในสังคมไทย	488
สาเหตุของการคอร์รัปชั่น	488
การจัดแบ่งประเภทของการคอร์รัปชั่น	491
แนวทางในการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชั่น	495
การแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชั่นโดยใช้หลักธรรมาภิบาล	496
ผลประโยชน์ทับซ้อน	498
ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน	498
การป้องกันปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน	499
คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณทางการเมือง	499
ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ	500
หลักการอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย	501
คุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลที่มีต่อสังคมที่เป็นประชาธิปไตย	502
ประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมือง	502
หลักสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมือง	503
ผลกระทบของการละเมิดจริยธรรมทางการเมือง	504
กรอบชี้้นำเชิงจริยธรรมของการบริการสาธารณะแนวใหม่	505
จรรยาบรรณทางการเมือง	507
แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการละเมิดจริยธรรม คุณธรรม และจรรยาบรรณ	507
คำถามทบทวนและกิจกรรมของบทที่ 8	510
บรรณานุกรมท้ายบทที่ 8	511
ภาคผนวก ก บทบาททางการเมืองการปกครองและเหตุการณ์สำคัญของ นายกรัฐมนตรีไทย ตั้งแต่อดีต - ปัจจุบัน	513
บรรณานุกรมท้ายภาคผนวก ก	525

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ข	527
บทบาทความสัมพันธ์และความร่วมมือทางด้านสังคมการเมือง	
และการปกครองของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน	
หลักการพื้นฐานของความร่วมมืออาเซียน	528
เอเชียนซัมมิต (Asean Summit)	530
กฎบัตรอาเซียน (Asean Charter)	530
โครงสร้างการทำงานของอาเซียน	530
ข้อมูลและรายละเอียดของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน	532
ปัญหาของกลุ่มสมาชิกอาเซียน	539
สรุป	540
บรรณานุกรมท้ายภาคผนวก ข	541
บรรณานุกรม	543
ประวัติผู้เขียน	559

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
5.1 การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี	153
5.2 การขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล	154
6.1 กระบวนการตราพระราชบัญญัติ/พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	321
6.2 คณะรัฐมนตรีเสนอร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา 176 ต่อรัฐสภาซึ่งสภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่เห็นชอบด้วย	322
6.3 กระบวนการตราพระราชบัญญัติ/พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550	324
6.4 กรณีที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร	325
6.5 กรณีวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม	326
6.6 กรณีพระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย	327
6.7 แผนผังกระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	330
6.8 การอนุมัติพระราชกำหนด	340
6.9 กระบวนการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามมาตรา 270-274 ของรัฐธรรมนูญ	349